

**WYMAGANIA EDUKACYJNE Z JĘZYKA POLSKIEGO
OBOWIĄZUJĄCE W KLASACH I – III LICEUM OGÓLNOKSZTAŁCĄCEGO NR III
im. J. SŁOWACKIEGO W OTWOCKU NA POZIOMIE PODSTAWOWYM I ROZSZERZONYM**

I. Cele kształcenia - wymagania ogólne

Podstawa programowa do języka polskiego zawiera trzy zasadnicze wymagania ogólne:

1. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.

Uczeń rozumie teksty o skomplikowanej budowie; dostrzega sensy zawarte w strukturze głębokiej tekstu; rozpoznaje funkcje tekstu i środki językowe służące ich realizacji; ma świadomość kryteriów poprawności językowej.

2. Analiza i interpretacja tekstów kultury.

Uczeń stosuje w analizie podstawowe pojęcia z zakresu poetyki; w interpretacji tekstu wykorzystuje wiedzę o kontekstach, w jakich może być on odczytywany, poznaje niezbędne dla lektury fakty z historii literatury i innych dziedzin humanistyki; odczytuje rozmaite sensy dzieła; dokonuje interpretacji porównawczej.

3. Tworzenie wypowiedzi.

Uczeń buduje wypowiedzi o wyższym stopniu złożoności; stosuje w nich podstawowe zasady logiki i retoryki; ma świadomość własnej kompetencji językowej.

Zakładane osiągnięcia ucznia - Zakres podstawowy

1. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.

a) Czytanie i słuchanie. Uczeń:

- odczytuje sens całego tekstu (a w nim znaczenia wyrazów, związków frazeologicznych, zdań, grup zdań uporządkowanych w akapicie, odróżnia znaczenie realne i etymologiczne) oraz wydzielonych przez siebie fragmentów; potrafi objaśnić ich sens oraz funkcję na tle całości;
- rozpoznaje specyfikę tekstów publicystycznych (artykuł, felieton, reportaż), politycznych (przemówienie) i popularnonaukowych; wśród tekstów prasowych rozróżnia wiadomość i komentarz; odczytuje zawarte w odbieranych tekstach informacje zarówno jawne, jak i ukryte;
- rozpoznaje typ nadawcy i adresata tekstu;
- wskazuje charakterystyczne cechy stylu danego tekstu, rozpoznaje zastosowane w nim środki językowe i ich funkcje w tekście;
- wyróżnia argumenty, kluczowe pojęcia i twierdzenia w tekście argumentacyjnym, dokonuje jego logicznego streszczenia;
- rozróżnia w dialogu odpowiedzi właściwe i unikowe;
- rozpoznaje w wypowiedzi ironię, objaśnia jej mechanizm i funkcję;
- rozpoznaje pytania podchwytliwe i sugerujące odpowiedź;
- rozpoznaje manipulację językową w tekstach reklamowych, w języku polityków i dziennikarzy.

b) Samokształcenie i docieranie do informacji. Uczeń:

- szuka literatury przydatnej do opracowania różnych zagadnień; selekcjonuje ją według wskazanych kryteriów (w zasobach bibliotecznych korzysta zarówno z tradycyjnego księgozbioru, jak i z zapisów

multimedialnych i elektronicznych, w tym Internetu);

- korzysta ze słowników i leksykonów, w tym słowników etymologicznych i symboli;
- tworzy przedmiotowe bazy danych zawierające informacje zdobywane w toku nauki;
- sporządza opis bibliograficzny książki, artykułu, zapisów elektronicznych, bibliografię wybranego tematu.

c) Świadomość językowa. Uczeń:

- analizuje i definiuje (w razie potrzeby z pomocą słowników) znaczenie słów;
- zna pojęcie znaku i systemu znaków; uzasadnia, że język jest systemem znaków; rozróżnia znaki werbalne i niewerbalne, ma świadomość ich różnych funkcji i sposobów interpretacji;
- zna pojęcie aktu komunikacji językowej i wskazuje jego składowe (nadawca, odbiorca, kod, komunikat, kontekst), dostrzega i omawia współczesne zmiany modelu komunikacji językowej (np. różnice między tradycyjną komunikacją ustną lub pisaną a komunikacją przez Internet);
- rozpoznaje i nazywa funkcje tekstu (informatywną, poetycką, ekspresywną, impresywną – w tym perswazyjną);
- wskazuje w czytanych tekstach i analizuje przykłady odmian terytorialnych, środowiskowych i zawodowych polszczyzny;
- rozpoznaje w czytanych tekstach oraz wypowiedziach mówionych stylizację, rozróżnia jej rodzaje (archaizację, dialektyzację, kolokwializację) i określa funkcje;
- rozróżnia pojęcie błędu językowego i zamierzonej innowacji językowej, poprawności i stosowności wypowiedzi; rozpoznaje i poprawia różne typy błędów językowych;
- odróżnia słownictwo neutralne od emocjonalnego i wartościującego, oficjalne od swobodnego.

2. Analiza i interpretacja tekstów kultury. Uczeń zna teksty literackie i inne teksty kultury wskazane przez nauczyciela.

a) Wstępne rozpoznanie. Uczeń:

- prezentuje własne przeżycia wynikające z kontaktu z dziełem sztuki;
- określa problematykę utworu;
- rozpoznaje konwencję literacką (stałe pojawianie się danego literackiego rozwiązania w obrębie pewnego historycznie określonego zbioru utworów).

b) Analiza. Uczeń:

- wskazuje zastosowane w utworze środki wyrazu artystycznego i ich funkcje (poznane wcześniej, a ponadto: oksymorony, synekdochy, hiperbole, elipsy, paralelizmy) oraz inne wyznaczniki poetyki danego utworu (z zakresu podstaw wersyfikacji, kompozycji, genologii) i określa ich funkcje;
- dostrzega w czytanych utworach cechy charakterystyczne dla określonej epoki (średniowiecze, renesans, barok, oświecenie, romantyzm, pozytywizm, Młoda Polska, dwudziestolecie międzywojenne, współczesność);
- analizując teksty dawne, dostrzega różnice językowe (fonetyczne, leksykalne) wynikające ze zmian historycznych;
- rozpoznaje w utworze sposoby kreowania świata przedstawionego i bohatera (narracja, fabuła, sytuacja liryczna, akcja);
- porównuje utwory literackie lub ich fragmenty (dostrzega cechy wspólne i różne).

c) Interpretacja. Uczeń:

- wykorzystuje w interpretacji elementy znaczące dla odczytania sensu utworu (np. słowa kluczowe, wyznaczniki kompozycji);
- wykorzystuje w interpretacji utworu konteksty (np. literackie, kulturowe, filozoficzne, religijne);
- porównuje funkcjonowanie tych samych motywów w różnych utworach literackich;
- odczytuje treści alegoryczne i symboliczne utworu.

d) Wartości i wartościowanie. Uczeń:

- dostrzega związek języka z wartościami, rozumie, że język podlega wartościowaniu (np. język jasny, prosty, zrozumiały, obrazowy, piękny), jest narzędziem wartościowania, a także źródłem poznania wartości (utrwalonych w znaczeniach nazw wartości, takich jak: dobro, prawda, piękno; wiara, nadzieja, miłość; wolność, równość, braterstwo; Bóg, honor, ojczyzna; solidarność, niepodległość, tolerancja);
- dostrzega obecne w utworach literackich oraz innych tekstach kultury wartości narodowe i uniwersalne;
- dostrzega w świecie konflikty wartości (np. równości i wolności, sprawiedliwości i miłosierdzia) oraz rozumie źródła tych konfliktów.

3. Tworzenie wypowiedzi.

a) Mówienie i pisanie. Uczeń:

- tworzy dłuższy tekst pisany lub mówiony (rozprawka, recenzja, referat, interpretacja utworu literackiego lub fragmentu) zgodnie z podstawowymi regułami jego organizacji, przestrzegając zasad spójności znaczeniowej i logicznej;
- przygotowuje wypowiedź (wybiera formę gatunkową i odpowiedni układ kompozycyjny, analizuje temat, wybiera formę kompozycyjną, sporządza plan wypowiedzi, dobiera właściwe słownictwo);
- tworzy samodzielną wypowiedź argumentacyjną według podstawowych zasad logiki i retoryki (stawia tezę lub hipotezę, dobiera argumenty, porządkuje je, hierarchizuje, dokonuje ich selekcji pod względem użyteczności w wypowiedzi, podsumowuje, dobiera przykłady ilustrujące wywód myślowy, przeprowadza prawidłowe wnioskowanie);
- publicznie wygłasza przygotowaną przez siebie wypowiedź, dbając o dźwiękową wyrazistość przekazu (w tym także tempo mowy i donośność głosu);
- stosuje uczciwe zabiegi perswazyjne, zdając sobie sprawę z ich wartości i funkcji, wystrzegając się nieuczciwych zabiegów erystycznych;
- opracowuje redakcyjnie własny tekst (dokonuje uzupełnień, przekształceń, skrótów, eliminuje przypadkową niejednoznaczność wypowiedzi, sporządza przypisy);
- wykonuje różne działania na tekście cudzym (np. streszcza, parafrazuje, sporządza konspekt, cytuje).

b) Świadomość językowa. Uczeń:

- operuje słownictwem z określonych kręgów tematycznych (na tym etapie rozwijanym i koncentrującym się przede wszystkim wokół tematów: Polska, Europa, świat – współczesność i przeszłość; kultura, cywilizacja, polityka).

Zakładane osiągnięcia ucznia - Zakres rozszerzony

1. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.

a) Czytanie i słuchanie.

Uczeń spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto:

- czyta utwory stanowiące konteksty dla tekstów kultury poznawanych w szkole;
- twórczo wykorzystuje wypowiedzi krytycznoliterackie i teoretycznoliterackie (np. recenzja, szkic, artykuł, esej);
- porównuje tekst linearny i hipertekst rozumiany jako wypowiedź nieciągła, nieliniowa, stanowiąca system powiązanych segmentów tekstowych, łączonych dowolnie przez użytkownika języka w każdorazowym akcie odbioru;
- rozpoznaje retoryczną organizację wypowiedzi – wskazuje zastosowane w niej sposoby osiągania przejrzystości i sugestywności;
- rozpoznaje mechanizmy nowomowy charakterystyczne dla systemów totalitarnych.

b) Samokształcenie i docieranie do informacji.

Uczeń spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto:

- samodzielnie wybiera do lektury teksty, stosując różne kryteria wyboru, które potrafi uzasadnić;
- adiustuje tekst na poziomie elementarnym.

c) Świadomość językowa.

Uczeń spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto:

- rozróżnia i omawia na wybranych przykładach funkcje języka – poznawczą (kategoryzowanie świata), komunikacyjną (tworzenie wypowiedzi i stosowanie języka w aktach komunikacji) oraz społeczną (jednoczenie grupy i budowanie tożsamości zbiorowej – regionalnej, środowiskowej, narodowej);
- dostrzega związek języka z obrazem świata;
- rozpoznaje i wskazuje wybrane cechy języka polskiego, które świadczą o jego przynależności do rodziny języków słowiańskich; sytuuje polszczyznę na tle innych języków używanych w Europie;- postrzega styl potoczny jako centrum systemu stylowego polszczyzny, od którego odróżnia się inne style – artystyczny, naukowy, urzędowy, publicystyczny.

2. Analiza i interpretacja tekstów kultury. Uczeń zna teksty literackie i inne teksty kultury wskazane przez nauczyciela.

a) Wstępne rozpoznanie.

Uczeń spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego

b) Analiza.

Uczeń spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto:

- wskazuje związki między różnymi aspektami utworu (estetycznym, etycznym i poznawczym);
- dostrzega przemiany konwencji i praktykę ich łączenia (synkretizm konwencji i gatunków);
- rozpoznaje aluzje literackie i symbole kulturowe (np. biblijne, romantyczne) oraz ich funkcję ideową i kompozycyjną, a także znaki tradycji, np. antycznej, judaistycznej, chrześcijańskiej, staropolskiej;

- dostrzega w czytanych utworach: parodię, parafrazę i trawestację; wskazuje ich wzorce tekstowe;
- rozpoznaje i charakteryzuje styl utworu, np. wiersza renesansowego, barokowego, klasycystycznego, romantycznego.

c) Interpretacja.

Uczeń spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto:

- dostrzega i komentuje estetyczne wartości utworu literackiego;
- przeprowadza interpretację porównawczą utworów literackich;
- w interpretacji eseju i felietonu wykorzystuje wiedzę o ich cechach gatunkowych;
- konfrontuje tekst literacki z innymi tekstami kultury, np. plastycznymi, teatralnymi, filmowymi.

d) Wartości i wartościowanie.

Uczeń spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto:

- wskazuje różne sposoby wyrażania wartościowań w tekście.

3. Tworzenie wypowiedzi.

a) Mówienie i pisanie.

Uczeń spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto:

- tworzy wypowiedzi ze świadomością ich funkcji sprawczej;
- ocenia własną kompetencję językową (poprawność gramatyczną i słownikową) oraz kompetencję komunikacyjną (stosowność i skuteczność wypowiedzianych wypowiedzi).

b) Świadomość językowa.

Uczeń spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego

II. Kryteria oceny osiągnięć ucznia – wiadomości i umiejętności odpowiadające kolejnym ocenom

NIEDOSTATECZNY – nie spełnia kryteriów na ocenę DOPUSZCZAJĄCĄ

DOPUSZCZAJĄCY:

- ma niepełną wiedzę i podstawowe umiejętności określone w podstawie programowej
- zna i poprawnie stosuje podstawowe pojęcia z zakresu nauki o języku, historii i teorii literatury
- zna treść omawianych tekstów kultury, streszcza utwory fabularne, charakteryzuje bohaterów
- określa tematykę i problematykę omawianego utworu
- umie zaprezentować podstawowe wiadomości o epokach literackich (ramy czasowe, światopogląd epoki, najważniejsze hasła i ideały, kierunki artystyczne, typowe gatunki)
- podejmuje próby publicznego zabierania głosu
- mówi i pisze na zadany temat w sposób komunikatywny, przestrzegając podstawowych zasad poprawności i kompozycji

- sporządza notatki z lekcji zawierające główne omawiane treści

DOSTATECZNY – to, co na ocenę DOPUSZCZAJĄCA, a ponadto:

- zna podstawowe zasady poprawności językowej
- rozróżnia odmiany stylowe polszczyzny oraz rodzaje stylizacji
- zna podstawowe funkcje tekstów językowych
- rozróżnia językowe środki perswazji i manipulacji
- podejmuje próby analizy i interpretacji tekstu, wskazuje główne wątki w utworze
- odczytuje sens utworu, uwzględniając kompozycję i słowa –klucze
- dostrzega związki między literaturą a innymi dziełami sztuki
- zna style w sztuce i rozpoznaje ich cechy
- umieszcza interpretowany tekst w kontekście historycznoliterackim
- przyporządkowuje wcześniej poznany tekst kultury (na podstawie konwencji, stylu, obyczaju, obrazu kultury materialnej) określonej epoce literackiej
- zabiera głos na temat, formułuje opinie, stosuje zasady etykiety językowej
- pisze dłuższe wypowiedzi, zachowując zasady poprawności językowej i kompozycji
- zna reguły gatunkowe zadanej formy wypowiedzi, potrafi je stosować
- słucha ze zrozumieniem, notuje selektywnie i funkcjonalnie

DOBRY – to, co na ocenę DOSTATECZNA, a ponadto:

- ma podstawową wiedzę i umiejętności określone w podstawie programowej, posługuje się nimi w sytuacjach typowych
- dobrze zna treść i problematykę omawianych lektur i innych tekstów kultury
- zna i respektuje zasady poprawności i normy językowej
- rozpoznaje środki stylistyczne, określa ich funkcje w utworze oraz stosuje je w sposób świadomy we własnych wypowiedziach
- dokonuje pogłębionej analizy i interpretacji tekstu
- rozpoznaje typ nadawcy i adresata utworu
- umieszcza interpretowany tekst w kontekście biograficznym, filozoficznym, religijnym, itp.
- charakteryzuje elementy świata przedstawionego utworu
- rozpoznaje wykładniki ironii, groteski, komizmu, patosu
- rozpoznaje konwencje stylistyczne
- rozpoznaje motywy, symbole, toposy, aluzje literackie
- krytycznie i samodzielnie zbiera materiały na wybrany temat, korzystając z różnych źródeł
- syntetyzuje i porządkuje zgromadzone informacje
- planuje swoją wypowiedź, sporządzając plan, konspekt, notatkę
- dostosowuje formę wypowiedzi do okoliczności, tematu i osoby adresata
- tworzy w pełni samodzielnie i ze świadomością wyznaczników gatunkowych takie wypowiedzi pisemne jak: referat, rozprawka, recenzja, esej, felieton, esej interpretacyjny

BARDZO DOBRY – to, co na ocenę DOBRĄ, a ponadto:

- ma pełną wiedzę i umiejętności określone w podstawie programowej, posługuje się nimi w sytuacjach problemowych
- szczegółowo zna treść i problematykę omawianych lektur
- zna zasady retoryczne dotyczące kompozycji tekstu
- rozpoznaje cechy stylu i języka w poznawanych utworach
- dokonuje wnikliwej analizy i interpretacji tekstu
- umieszcza interpretowany tekst w różnych kontekstach
- analizuje kreację i elementy świata przedstawionego utworu
- porównuje aspekty analizowanego/analizowanych dzieła/dzieł
- ocenia i wartościuje postawy wyrażane w poszczególnych dziełach literackich
- rozpoznaje nawiązania intertekstualne
- rozpoznaje związki między tekstem literackim a rzeczywistością pozaliteracką (językiem i historią poszczególnych epok)
- rozpoznaje i ocenia procesy zachodzące w kulturze i wzajemne wpływy poszczególnych stylów, prądów i epok
- pisze tekst w określonym stylu
- gromadzi i selekcjonuje literaturę przedmiotu wg określonych kryteriów

CELUJĄCY– to, co na ocenę BARDZO DOBRĄ, a ponadto:

- ma wiedzę i umiejętności wykraczające poza podstawę programową, posługuje się nimi w różnych trudnych sytuacjach problemowych
- zna teksty z poziomu podstawowego i rozszerzonego oraz inne – poznane w trakcie własnej lektury
- krytycznie analizuje i interpretuje tekst
- zna przemiany zachodzące w obrębie poszczególnych gatunków literackich
- funkcjonalnie wykorzystuje różne konteksty w interpretacji utworu
- rozpoznaje znaki tradycji
- redaguje własną wypowiedź zgodnie z regułami gatunkowymi i funkcją
- świadomie doбира środki językowe w wypowiedzi ustnej i pisemnej podejmuje własne próby literackie
- bierze udział w konkursach i olimpiadach polonistycznych

III. Przedmiotem oceniania są wiadomości, umiejętności oraz postawy ucznia na lekcjach języka polskiego, a zwłaszcza:

- wypowiedzi ustne na zadany temat;
- prace pisemne sprawdzające opanowanie wiadomości i umiejętności w różnej formie (wypracowanie, sprawdzian wiadomości, sprawdzian wiedzy o języku, dyktando, test sprawdzający umiejętność czytania ze zrozumieniem, analiza i interpretacja utworu itp.);
- prace pisemne domowe;
- praca ucznia na lekcji (udział w dyskusji, recytacje, aktywność itp.);

- wykonywanie zadań domowych w różnej formie (notatka, samodzielna interpretacja tekstu, przygotowanie/ wyszukanie utworów lub ich fragmentów na zadany temat, projekt i prezentacja itp.);
- wykonywanie dodatkowych zadań samodzielnie przez ucznia (prezentacje wyszukanych i opracowanych materiałów źródłowych, referaty itp.);
- kartkówki sprawdzające wiadomości z ostatnich trzech tematów lekcyjnych;
- sprawdziany znajomości lektur;

IV. Kryteria oceniania prac pisemnych w formie wypracowania oraz wypowiedzi ustne przygotowujące do matury:

W oparciu o kryteria zapisane w Informatorze o egzaminie maturalnym z języka polskiego na stronie:

http://cke.edu.pl/images/EGZAMIN_MATURALNY_OD_2015/Informatory/2015/Jezyk-polski.pdf

będą oceniane następujące prace:

- rozprawka - poziom podstawowy
- interpretacja utworu poetyckiego - poziom podstawowy
- wypowiedź argumentacyjna - poziom rozszerzony
- interpretacja porównawcza - poziom rozszerzony
- dłuższa wypowiedź monologowa ustna

Obowiązuje następujący przelicznik punktów na oceny:

100-90 % - bardzo dobry

89-75% - dobry

74-61% - dostateczny

60 -50% - dopuszczający

49-0% - niedostateczny

V. Ujednolicony sposób oceniania sprawdzianów, prac klasowych, wypracowań, czytania ze zrozumieniem, lekturówek:

100-90 % - bardzo dobry

89-75% - dobry

74-61% - dostateczny

60 -50% - dopuszczający

49-0% - niedostateczny

Przy ustalaniu oceny bieżącej z innych form sprawdzających umiejętności i wiedzę nauczyciel stosuje ustalony wcześniej i podany uczniom sposób przeliczania punktów na oceny bieżące, uwzględniając stopień trudności zadań. Może on się różnić od wymienionego wyżej.

VI. Szczegółowe kryteria oceniania dłuższej wypowiedzi ustnej (omówienie wskazanego tematu, zagadnienia itp.)

celujący – jak na ocenę bdb oraz:

- dążenie do erudycyjności wypowiedzi
- wyjście poza treści programowe

- cytowanie, przytaczanie, powoływanie się na sądy i opinie autorytetów
- oryginalna forma, funkcjonalna wobec tematu (np. z elementami happeningu)

bardzo dobry – zagadnienie omówione w sposób pełny, pogłębiony,

- uczeń zna, dobrze rozumie i obszernie przedstawia materiał (fakty, pojęcia, utwory, zagadnienia) w ścisłym związku z tematem
- wykorzystanie kontekstów
- samodzielne kojarzenie faktów i informacji, wyciąganie wniosków
- ocenianie, wartościowanie
- poprawnie budowane argumenty odnoszone do omawianych tekstów kultury
- przemyślana kompozycja wypowiedzi
- wyraźnie zaznaczony punkt wyjścia i rozwijanie myśli w logiczny, konsekwentny sposób
- przejrzystość i czytelność wyводу
- zamknięcie wypowiedzi wnioskami
- próby nadania wypowiedzi oryginalnej formy, funkcjonalnej wobec tematu
- uczeń przestrzega zasad poprawności języka mówionego w zakresie wymowy, fleksji, leksyki, frazeologii i składni
- przestrzega zasad etykiety językowej
- posługuje się bogatym słownictwem, stosuje terminologię właściwą dla omawianego zagadnienia

dobry – temat omówiony w sposób wyczerpujący, wykorzystane ważne wiadomości

- przedstawianie tekstów w sposób problemowy
- materiał rzeczowy dobierany trafnie, interpretowany i komentowany prawidłowo
- uzasadnianie sądów i stwierdzeń na podstawie utworów literackich i innych tekstów kultury
- prezentowane zagadnienia (fakty, teksty, postacie itp.) mają ścisły związek z tematem
- w wypowiedzi pojawiają się poprawnie zbudowane argumenty
- wypowiedź zorganizowana, z wyraźnie zaznaczonym wstępem (punktem wyjścia, tezą itp.) i uporządkowanym rozwinięciem
- widoczne dążenie do porządkowania i scalania informacji
- wypowiedź w miarę płynna, komunikatywna
- styl poprawny, zgodny z sytuacją komunikacyjną
- język na ogół zgodny z normą polszczyzny mówionej (przeważnie poprawny w zakresie wymowy, fleksji, leksyki, frazeologii)
- zróżnicowane słownictwo, stosowanie terminologii związanej z zagadnieniem
- uczeń stara się przestrzegać etykiety językowej i stosuje środki językowe typowe dla określonej formy wypowiedzi ustnej (np. przemawianie, przekonywanie, zwracanie się do rozmówcy)
- stosowanie środków językowych podkreślających własne sądy i opinie
- sygnalizowanie przytaczania zdań (opinii, sądów) cudzych

dostateczny – uczeń w większości zna, rozumie i przedstawia informacje związane z tematem

- prawidłowo lokalizuje utwory i postacie
- wyjaśnia terminy i pojęcia w sposób odtwórczy, lecz własnymi słowami
- podejmuje próbę interpretowania omawianych tekstów kultury
- stara się uzasadniać własne sądy i opinie
- stwierdzenia odnosi do konkretnych utworów
- popełnia drobne błędy rzeczowe, odchodzi od tematu

- wypowiedź krótka, ale zawierająca kluczowe dla zagadnienia informacje
- wypowiedź na ogół uporządkowana
- uczeń stara się zachować logiczną kolejność przedstawiania wiadomości
- styl na ogół poprawny, adekwatny do sytuacji komunikacyjnej; dopuszczalne błędy
- niezbyt bogate, ale wystarczające słownictwo
- dopuszczalne błędy językowe: składniowe, frazeologiczne
- posługiwanie się terminologią niezbędną do omówienia tematu

dopuszczający – uczeń przedstawia podstawowe informacje (zagadnienia, utwory, postacie, terminy)

- wyjaśnia pojęcia w sposób odtwórczy i niepełny
- potrafi przedstawić temat przynajmniej w 50%
- dopuszczalne błędy rzeczowe i odchodzenie od tematu
- wypowiedź krótka, fragmentaryczna
- uczeń przedstawia fakty, postacie, teksty itp. w dowolnej, często przypadkowej kolejności, jednak w sposób niezakłócający zrozumiałości wypowiedzi
- uczeń stara się mówić polszczyzną oficjalną
- stara się zachować styl adekwatny do sytuacji komunikacyjnej
- dopuszczalne błędy językowe w stopniu niezakłócającym komunikatywności wypowiedzi
- słownictwo ubogie

niedostateczny - uczeń nie zna podstawowych wiadomości, popełnia liczne błędy rzeczowe, nie realizuje nawet połowy tematu;

- odmawia odpowiedzi.
- wypowiedź chaotyczna, nieuporządkowana, niezrozumiała pod względem logicznym i językowym, sformułowana w stylu nieadekwatnym do sytuacji komunikacyjnej